

ton található elkülönülve a templom, amelyet téglator-
melékes falt és embercsontok jeleznek.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR

175. Kistelek, Bódi-dűlő

(Csongrád megye) Ú

Az M5 autópálya nyomvonalán a 27/23. számú lelőhe-
lyen 1999. július 15. és július 21. között dolgoztunk. A
lelőhely kijelölésére a nyomvonal közvetlen közelében
a felszínen talált 16–18. századi leletek miatt került sor.
A kutatóárkokkal megvizsgált 260 m²-es felületen azon-
ban csak újkori objektumokat találtunk (3 db), régészeti
korba tartozó objektum vagy lelet nem került elő.

VÁLYI KATALIN – DR. HORVÁTH FERENC

176. Kistelek, Gera-föld

(Csongrád megye) Sza

Az M5 autópálya nyomvonalán a 27/13. számú lelőhe-
lyen 1999. július 22. és október 5. között dolgoztunk. A
feltárt 2000 m²-es felületen 60 db szarmata kori objek-
tumot (házak, árkok, gödrök) találtunk. A lelőhely nyom-
vonalban mindkét irányban folytatódik, valószínűleg a
27/9. számú, Kistelek, Kecskés földje nevű lelőhellyel
összefüggő település része. A leletek a szegedi Móra Fe-
renc Múzeumba kerültek.

VÁLYI KATALIN – DR. HORVÁTH FERENC

177. Kistelek, Meggyes

(Csongrád megye) A, Á, Kk

Az M5 autópálya nyomvonalán a 27/3. számú lelőhe-
lyen 1998. augusztus 26. és november 17., valamint 1999.
július 29. és szeptember 27. között dolgoztunk. Az össze-
sen 4400 m²-es felületen 95 objektumot tártunk fel.
Késő avar kori, kora Árpád-kori és késő középkori tele-
pülés maradványai (házak, árkok, gödrök) kerültek elő.
Fontos lelőhely, amely a nyomvonalban mindkét irány-
ban folytatódik. D-i irányban valószínűleg a 27/
21. számú, Kistelek–Perczel lelőhelyig folyamatos az
avar kori település. A leletek a szegedi Móra Ferenc Mú-
zeumba kerültek.

VÁLYI KATALIN – DR. HORVÁTH FERENC

178. Kistelek, Kecskés földje

(Csongrád megye) Sza, Kk

Az M5 autópálya nyomvonalára eső 27/9. számú lelő-
helyen 1999. szeptember 6. és november 4. között
5000 m² területet tártunk fel, 85 objektumot találtunk.
Ezek döntő többsége szarmata település (házak, árkok,
gödrök), kisebb része pedig késő középkori település
(pásztorszállás) maradványa volt. A lelőhely a nyom-
vonalban mindkét irányban folytatódik. A leletek a sze-
gedi Móra Ferenc Múzeumba kerültek.

VÁLYI KATALIN – DR. HORVÁTH FERENC

179. Kistelek, Perczel

(Csongrád megye) A, Á

Az M5 autópálya nyomvonalán a 27/21. számú lelőhe-
lyen 1999. április 19. és szeptember 20. között dolgoz-
tunk. A közel 9000 m²-es területen összesen 170 objek-
tumot tártunk fel melyek késő avar kori, 9. századi és
kora Árpád-kori nagy település maradványai (házak, ár-
kok, gödrök). Fontos lelőhely, amely a nyomvonalban
mindkét irányban folytatódik. É felé valószínűleg össze-
függő a 27/3. számú lelőhellyel. A leletek a szegedi Móra
Ferenc Múzeumba kerültek.

VÁLYI KATALIN – DR. HORVÁTH FERENC

180. Kistelek, Tripód

(Csongrád megye) U

Az M5 autópálya nyomvonalán a 27/2. számú lelőhe-
lyen 1999. október 10. és október 29. között dolgoz-
tunk. Az előzetes terepbejáráskor a felszínen őskori te-
lepülésre utaló nyomokat találtunk. A feltárás során
egy alapozási árok szakaszát sikerült kibontanunk, ami
valóban őskorinak (Tiszai kultúra) bizonyult. A lelő-
hely mély fekvése illetve a magas talajvíz miatt azon-
ban sajnos a lelőhely feltárhatatlan. A megkutatott fe-
lület 700 m².

VÁLYI KATALIN – DR. HORVÁTH FERENC

181. Komárom, Szőny, Vásár tér 2.

(Komárom–Esztergom megye) Rő

A telken álló lakóháznál 1999. június 24-én garázsalap
ásása során 60 cm mélységben egy egységes, tegula tör-
melékekből és égett gerendamaradványokból álló réteg
alatt római freskótöredék rétegre bukkantunk. A feltá-
rás 1999. június 25. és július 25. között folyt Komárom
Város Önkormányzatának támogatásával.

A feltáráshoz került kb. 2 m²-es felületen, a törmelé-
kek eltávolítása után feltűnt, hogy a jelenlegi házfal ala-
pozása alatt mintegy 40 cm-re helyezkedik el egy ró-
mai épület alapfala, melynek – és így a jelenlegi házfal-
nak is – a közelében sűrűbben, több rétegben egymásra
borulva helyezkednek el a falfestmények, míg távolabb
ritkábban vékonyodó rétegben – összességében kb. a ház
falától K felé 1 m szélességben voltak.

Az első rétegek letisztázása és kiemelése után már
egyértelműen látszott, hogy a falképek eredeti helyük
alatt, kártyavárszerűen összecsiszva fekszenek a földben,
s még az építkezés alkalmával sem bolygatták meg őket.

A hajdan egy felületet alkotó, de összetöredezett táblá-
kat egyben emeltük ki, megfelelő CMC-s ragasztással
illetve szükség esetén PUR-habba ágyazva. A kiemelés-
nél figyelembe vettük, hogy az egyes táblák a mellettük,
illetve alattuk és felettük elhelyezkedőkkel kapcsolatban
lehetnek. A rétegenként, táblákban történt felszedés ered-
ményeként már a felszínen nagy felületek álltak össze.

Így kialakult egy kb. fél életnagyságú, kifeszített
medvebőrt ábrázoló, összefüggő falfestménytöredék. A

képet keretező vöröses sáv mellett vékony kandeláberrek állnak mindkét oldalról, majd újabb képmező következik.

A medvebőr felett vagy alatta elhelyezkedő másik képmezőt díszíthetett egy kék sávra épülő geometrikus rendszerű motívum, melynek mezőiben hol virágok, hol szintén geometrikus motívum, hol pedig delfinek jelennek meg.

A medvebőr-ábrázolástól D-re előkerült egy kb. háromnegyed életnagyságú kar és váll érzékenyen festett, feltehetően egy egész alakos ábrázolás részlete lehetett. Ruházata elegáns, mozdulata finom, sok töredék tarthat még hozzá a környezetéből kiemelt több ládányi anyagból is, egészen biztos azonban, hogy az alak D-i irányban folytatódik tovább.

A kibontott felület kiürítése után beigazolódott, hogy a hajdani római fal éppen a mai házfal helyén állt, halszálka-falazással rakott kőalapozása máig megmaradt. Tetején jól látszik a habarcsban az egy sor tegula, vagy lenyomata, amelyet a gyakorlat szerint vízzáróként raktak az agyagba illetve vályogfalak alapjára.

A fal K-i oldalán, az omladékréteg elbontása után, 105 cm mélyen jelentkező döngölt, sárga agyagréteg valószínűleg a római kori épületen kívüli járósínt lehetett.*

Számadó Emese és dr. Borhy László régészek, valamint Kurovszky Zsófia, Harsányi Eszter festő-restaurátor művészek, továbbá az ELTE-BTK Ókori Régészeti Tanszékének hallgatói részvételével.

SZÁMADÓ EMESE

182. Kompolt, kastélypark

(Heves megye) B, Á

A kastélyépület alapjának megerősítése végett kiásott 4 m × 1,5 m-es gödörben, több mint 20 Árpád-kori sírt, ezek alatt pedig 3 bronzkori gödröt tártunk föl. Mivel a kastély É-i fala megrepedt, ezért az ÉNy-i falszakasz mentén egy mély gödröt ástak, amelybe betont kívántak önteni, hogy ez a masszív szerkezet majdan stabilizálja az épületet. E gödör kiásása közben emberi csontok kerültek elő, és ennek bejelentését követően került sor az azonnali leletmentésre. A temető egyetlen lelete egy ezüst, S-végű hajkarika volt, mely a legszó szírből került elő. A beásott gödör mélysége miatt fontos sztatigrafiai megfigyeléseket is tehettünk, és ennek révén valószínűleg hozzájárulhatunk az itteni kastély és az ennek alapjául szolgáló kolostor épületegyüttesének megbízhatóbb datálásához is.

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ

183. Kovácsszénája, Füstöslik-barlang és kőfülke

(Baranya megye) B, Ró, N, Kö

1999 szeptemberében folytattuk az 1998-ban megkezdett ásatást. Rétegenként kibontottuk a kőfülke betöltését. A 17 rétegben négy korszak leleteit különítettük el. Legalul korai bronzkori inkrusztált cseréptöredékek és bronzékszerek voltak. Fölötte a római kor cseréptöredékeit találtuk, egy csiszolt kőbaltával együtt. A fülke betöltésének legvastagabb része ezekben az évszázadokban keletkezett, ekkor folyamatos emberi jelenléttel számolhatunk. A késő népvándorlás kori és középkori emlékek a felszínről és a legfelső rétegből kerültek elő, mutatván azt, hogy a római kor után az ember csak alkalmanként jelent meg itt. Az ásatáson jelen voltak: Pozsárkó Csaba régész, Rónai László geológus, Kéki Antal barlangász, valamint a Mecseki Karsztkutató Csoport tagjai.

GÁBOR OLIVÉR

184. Kölesd, Csonthegy

(Tolna megye) B

Tavasszal műszeres mérést végeztünk a földvár D-i végén, ahol 1998-ban szondázó ásatást végeztem. Bemértük a kutatóárkokat, valamint a vár D-i végén lévő gödröket. Most, hogy a növényzet még alig zöldül, jobban áttekinthető a hegy. Úgy tűnik, hogy a csúcsnál levő gödrök 20. századi ágyúállások lehettek, tehát nem hozhatók összefüggésben Wosinsky Mór ásatásával.

1998-ban az I. árokban részlegesen feltártunk egy bronzkori gödröt (2. gödör). Befejezésére azonban nem volt időnk. Ezért – a kutatóárok többi részével együtt – ezt is visszatemetettük. 1999. május 29–30-án folytattuk a gödör feltárását. A tavalyi dokumentáció alapján 2 × 2 m alapterületű rábontást tűztünk ki.

Három munkással 2 nap alatt teljesen feltártuk a méhkas alakú gödröt. Szájnyílása a jelenlegi felszín alatt 75 cm-rel lejjebb mutatkozott. Átmérője: 130 cm. Innen kb. 60 cm mélységig csaknem függőleges a fala, majd lefelé bővül. Alját a szájnyílástól számított 165 cm mélységben értük el. Lapos alja kör alakú, átmérője 200–210 cm.

Felső részén a betöltés elég kemény, de itt is találtunk cserepeket. Lejjebb sokasodtak a leletek: mészbetétes fazék-, urna- és bögre-töredékek, hálonehezék darabok, patics-töredékek áglenyomatokkal. Előfordult több őrlőkő töredék is. A legtöbb lelet a gödör alsó, kb. 30 cm vastag, hamus, faszenes betöltésében volt. Itt sok halpikkelyt és halszálkát is találtunk. A gödör anyagából talajmintát is vettünk.

Fotózás, rajzolás után a gödröt és a rábontás területét is visszatemetettük.

MIKLÓS ZSUZSA

185. Kömlő, Nagyhalom

(Heves megye) U, Sza, Kk

Az 1. lelőhelyen a terepbejárásakor néhány AVK töredéket gyűjtöttünk a felszínen, de mivel a MOL-veze-

* BORHY LÁSZLÓ – SZÁMADÓ EMESE: Beszámoló a Komárom/Szőny Vásár tér 2. sz. háznál 1999–2001 folyamán végzett feltárásokról; 83-104. p. Komárom-Esztergom megyei Múzeumok Közl. 8. Tata 2001